



DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 45

(2008–2009)

Om lov om endring i folketrygdloven (tidsbegrenset uførestønad)

*Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet av 27. mars 2009,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning og bakgrunn

I denne proposisjonen foreslås endring av folketrygdloven § 12-9 første ledd slik at den som har en tidsbegrenset uførestønad og har framsatt nytt krav om uføreytelse, kan gis fortsatt stønad inntil saken er avgjort. Vedkommende gis rett til fortsatt stønad dersom kravet framsettes innen tre måneder før utløpet av vedtaksperioden. Samtidig foreslås at det gis adgang til å treffe vedtak av kortere varighet enn dagens minsteperode på ett år. Se kap. 2.

Denne proposisjonen må ses i sammenheng med Stortingsproposisjonen som ble fremmet 20. mars 2009 om situasjonen i Arbeids- og velferdsetaten. Forslaget inneholder det elementet som krever lovendring.

1.1 Endringer i folketrygdloven kapittel 12

I ordningen med arbeidsavklaringspenger som ble vedtatt gjennom Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 4 (2008-2009)¹ er det lagt inn lovbestemmelser som sikrer at ingen skal bli stående uten inntektssikring i påvente av vedtak om overgang til uførepensjon. Som følge av utsettelsen av innføringen av arbeidsavklaringspenger foreslås det at tilsvarende ordning lovfestes for dem som i dag mottar tidsbe-

grenset uførestønad. Tilsvarende endringer gjennomføres i forskrift for mottakere av attføringspenger og rehabiliteringspenger. Det er uholdbart at de som i god tid har satt fram krav om fornyet uføreytelse og ikke har fått behandlet kravet før den opprinnelige vedtaksperioden er utløpt, skal stå uten inntektssikring. De det gjelder får etterbetaling dersom kravet blir innvilget, men blir stående uten utbetaling fram til dette skjer. Arbeids- og velferdsetaten har i dag ikke hjemmel til å utbetale fortsatt stønad i ventetiden fram til nytt krav om uføreytelse er behandlet. Forslagene om å gi etaten adgang til å gi fortsatt stønad i ventetiden vil bidra til å forhindre at enkelte blir stående uten ytelse på grunn av lang saksbehandlingstid i etaten.

1.2 Oppfølging av endringer i dagpenge- og permitteringsregelverket

Regjeringen vurderer løpende situasjonen i norsk økonomi og det norske arbeidsmarkedet med sikte på å vurdere virkemidlene som kan bidra til å dempe de negative effektene av finanskrisen og den verdensomspennende nedgangskonjunkturen. Et overordnet mål for regjeringen er full sysselsetting. For å oppnå dette er det blant annet viktig å hindre at levedyktige bedrifter går over ende som følge av kortsiktig svekket etterspørsel. Arbeidskraftkostnadene utgjør en viktig kostnadskomponent for bedriftene.

Permitteringsregelverket gir bedriftene mulighet til å redusere arbeidskraftkostnadene blant an-

¹ Ot.prp. nr. 4 (2008–2009) Om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (arbeidsavklaringspenger, arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner)

net når etterspørselen svikter. Det er kommet mange innspill til departementet om ytterligere endringer i permitteringsregelverket. Forslagene kommer kort tid etter de forrige endringene, om forlengelse av permitteringsperioden til 52 uker med virkning fra 1. februar i år, og antall lønnsplikt dager som er redusert fra ti til fem dager med virkning fra 1. april i år. Dette må ses i sammenheng med at det på nåværende tidspunkt er betydelig usikkerhet om den økonomiske utviklingen både i verden og i Norge. Et mer fleksibelt regelverk skal bidra til å lette tilpasningene for bedriftene på kort sikt.

Partene i arbeidslivet har vært enige i de endringene som er gjennomført, men har ønsket ytterligere endringer for å øke fleksibiliteten ved bruk av permitteringer. Økt fleksibilitet kan skje på flere måter. En mulighet er å gi permitterte rett til dagpenger også om permitteringen er mindre enn 50 prosent, for eksempel 40 prosent, dvs. to dager per uke.

Permittering er i stor grad regulert i avtaleverket som gjelder mellom partene i arbeidslivet, og ikke i lov. Hva som regnes som «én permittering» følger bl.a. av Hovedavtalen mellom LO og NHO. Etter gjeldende regler vil avbrudd i en permitteringsperiode pga. arbeid i mer enn fire uker innebære ny permittering. Dette medfører bl.a. nye lønnsplikt dager etter lønnspliktløven². På bakgrunn av hva som anses som en ny permittering, gjelder tilsvarende regler om adgang til å gjenoppta dagpengeperioden etter avbrudd i permitteringen. Det vil si at etter avbrudd som har vart i mer enn fire uker, må det fremmes nytt krav om dagpenger, med ny prøving av vilkår, nye ventedager osv. For at arbeidsgiver skal kunne fordele hele og delvise permitteringer på flere personer over lengre perioder uten å bli belastet med kostnadene med nye lønnsplikt dager, vil avbruddsperioden bli vurdert utvidet til seks uker. Permitterte vil da kunne gjenoppta dagpengeperioden uten nye ventedager.

Departementet har ifølge folketrygdloven § 4-7 tredje ledd fullmakt til å gi forskrifter om rett til dagpenger under permittering, og vil fastsette forskrift om at kravet til arbeidstidsreduksjon skal være 40 prosent for permitterte. Utvidelse av avbruddsperioden som nevnt ovenfor, fastsettes ved endring av dagpengeforskriften § 6-4. Det vil være opp til partene i arbeidslivet å vurdere tilpasninger i Hovedavtalen på dette punktet. Endringene vil tre i kraft snarest mulig og ikke senere enn 1. juli 2009.

2 Fortsatt tidsbegrenset uførestønad i påvente av behandling av krav om ny tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon etter folketrygdloven kapittel 12

2.1 Innledning

Departementet foreslår at den som har en tidsbegrenset uførestønad og har framsatt nytt krav om uføreytelse innen tre måneder før utløpet av vedtaksperioden, gis rett til fortsatt stønad inntil kravet er avgjort. Departementet foreslår også at den som framsetter nytt krav om uføreytelse senere enn tre måneder før utløpet av vedtaksperioden, kan gis fortsatt stønad fram til kravet er avgjort. Samtidig foreslår departementet at loven endres slik at det gis adgang til å treffe vedtak av kortere varighet enn dagens minsteperiode på ett år.

2.2 Bakgrunn og gjeldende rett

Etter folketrygdloven § 12-9 kan tidsbegrenset uførestønad gis i en periode fra ett til fire år. Stønadmottaker vil på ny kunne framsette krav om uføreytelse, enten ny periode med tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon.

Enkelte mottakere av tidsbegrenset uførestønad som i god tid har satt fram nytt krav om uføreytelse har opplevd at de ikke har fått behandlet kravet før den opprinnelige vedtaksperioden er utløpt. De det gjelder får etterbetaling dersom kravet blir innvilget. Det er imidlertid i dag ikke hjemmel til å gi ytelse i påvente av avgjørelse i ny sak.

2.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet mener at det er uheldig at lang saksbehandlingstid i noen tilfeller har medført at stønadsmottakere ved utløpet av vedtaksperioden har blitt stående uten ytelse inntil nytt krav er blitt behandlet. Selv om de har krav på etterbetaling dersom kravet innvilges, vil en periode med manglende utbetaling kunne skape store praktiske problemer.

Departementet foreslår derfor at den som har en tidsbegrenset uførestønad og har framsatt nytt krav om uføreytelse innen tre måneder før utløpet av vedtaksperioden, skal få rett til fortsatt stønad på uendrede vilkår inntil kravet er avgjort. Departementet mener at stønadsmottakere som har framsatt krav om ytelse innen en slik tidsramme, har en berettiget forventning om at etaten vil ha behandlet kravet før det opprinnelige vedtaket som tilstår uførestønad utløper.

² Lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering

De som framsetter krav om ny tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon senere enn tre måneder før utløpet av vedtaksperioden, har ikke en like berettiget forventning om at saken vil bli behandlet før stønaden opphører. Lang saksbehandlingstid gjør likevel at det vil kunne være behov for å ivareta også disse tilfellene. Departementet mener at etaten bør få hjemmel til å kunne gi fortsatt stønad fram til vedtak i ny sak foreligger. Slik stønad bør etter departementets oppfatning kunne gis fra utløpstidspunktet for vedtaket selv om nytt krav er framsatt noe senere. Formålet med å gi fortsatt stønad er å sikre likviditet, og det vil gjelde hele den tiden vedkommende ville ha fått etterbetaling for. Etter folketrygdloven § 22-13 tredje ledd vil en uføreytelse som hovedregel kunne gis for inntil tre måneder før krav ble framsatt. Departementet mener at de samme frister og vilkår for etterbetaling som gjelder kravet, må gjelde for fortsatt tidsbegrenset uførestønad i påvente av behandling av saken.

Departementet mener at det bør åpnes for mulighet til vedtak med kortere varighet enn ett år og viser til at det kan være hensiktsmessig at tidsperioden som innvilges tilpasses ikraftsettingstidspunktet for ordningen med arbeidsavklaringspenger, jf. Ot.prp. nr. 4 (2008-2009) Om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (arbeidsavklaringspenger, arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner).

2.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

En fortsatt tidsbegrenset uførestønad i påvente av avgjørelsen i den nye saken vil ikke medføre økte kostnader mht. dem som får innvilget ytelse på ny. De ville uansett ha fått ytelsen etterbetalt, jf. folketrygdloven § 22-13 tredje ledd. Det er bare for dem som viser seg ikke å fylle vilkårene for en ny ytelse, at en fortsatt stønad medfører økte kostnader. Det er ikke mulig å si hvor mange dette vil gjelde, men det er holdepunkter for at det ikke vil være mange.

Vi HARALD, Norges Konge,

st a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endring i folketrygdloven (tidsbegrenset uførestønad) i samsvar med et vedlagt forslag.

De fleste krav om ny uføreytelse behandles før utløpet av gammel stønad, og de fleste tilfeller av tidsbegrenset uførestønad blir i dag forlenget med ny tidsbegrenset stønad eller varig uførepensjon. Nytt krav om uføreytelse framsettes også i de fleste tilfeller i samråd med NAV-kontoret. Endringene vil uansett kun gjelde fram til arbeidsavklaringspenger er innført, og rettstilstanden vil da være i tråd med forslaget.

Når stønadmottaker gis fortsatt stønad, vil det medføre færre henvendelser til etaten, slik at færre ressurser brukes på å administrere sakene.

3 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 12-9

Endringen innbærer at det ikke skal gjelde noen minstetid for tidsbegrenset uførestønad. Tilføelsen i lovteksten om at stønaden skal gis for en «angitt» periode er en presisering og innebærer ikke en realitetsendring. Når fortsatt tidsbegrenset uførestønad skal kunne gis inntil nytt krav om uføreytelse er avgjort, innebærer det vedtak i førsteinstans. Når det er angitt at «fortsatt» stønad kan gis, innebærer det at den kan gis fra stønadens utløpstidspunkt også ved krav framsatt etter dette. Se kap. 2 ovenfor.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endring i folketrygdloven (tidsbegrenset uførestønad).

Forslag

til lov om endring i folketrygdloven (tidsbegrenset uførestønad)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 12-9 første ledd skal lyde:

Dersom det etter en helhetsvurdering er sannsynlig at inntektsevnen kan bedres, skal det gis en tidsbegrenset uførestønad. Ved vurderingen skal det legges vekt på bl.a. sykdommens art, medisinske opplysninger, funksjonsvurderinger, restarbeidsevne, alder og tidligere tilknytning til arbeidslivet. Stønaden gis for en *angitt* periode på *inntil* fire år og skal revurderes før periodens utløp. *Stønadsmot-*

taker som har framsatt nytt krav om tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon, kan gis fortsatt stønad på samme vilkår fram til kravet er avgjort og har rett til slik stønad dersom kravet er framsatt innen tre måneder før vedtak om tidsbegrenset uførestønad utløper.

II

Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

